

Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni rakendamise tegevuskavade elluviimise ja täitmise hindamise ning kodanikuühiskonna ja riigi koostöö arendamise Valitsuskomisjoni istungi protokoll

Siseministeerium, Pikk tn 61
17.nov. 2008 kl 12.30-13.30
Juhatas: Siim-Valmar Kiisler
Protokollis: Aveli Ainsalu

31.12.2008.a nr 12.1-4-4/629

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed:

Siim Kiisler Siseministeeriumist, Avo Üprus, regionaalministri nõunik, Allan Päll Eesti Üliõpilaskondade Liidust Mall Hellam Avatud Eesti Fondist, Helve Luik Eesti Puuetega Inimeste Kojast, , Urmas Reinsalu, Karl-Erik Tender (Riho Tapferi asendusliige), Anna Laido (Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidust Urmo Kübara asendusliige), Toomas Tõnise, Mart Laatsit (Tea Varraku asendusliige)

Kutsutud:

Agu Laius Kodanikuühiskonna Sihtkapitalist, Toomas Trapido Riigikogu/KÜSK, Marion Bobkov Siseministeeriumist, Aveli Ainsalu Siseministeeriumist, Jon Ender Praxisest.

Puudusid: Harri Taliga Eesti Ametiühingute Keskliidust, Ago Tuuling Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsioonist Maimu Berg Eesti kirjanike Liidust, Tarmo Kriis Eesti Töandjate Keskliidust, Tanel Mätlik Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutusest, Siim Sukles Kultuuriministeeriumist, Ülari Alamets Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusest, Marika Priske Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist, Kaido-Allan Lainurm Eesti Külaliikumisest "Kodukant", Ivo Eensalu Eesti Vabaharidusliidust.

Märkus: mitteosalemisest teatas Anne Kivimäe Haridus- ja Teadusministeeriumist

PÄEVAKORD

- 12.30-13.10 Mittetulundusühenduste riigieelarvelise rahastamise korrastamise kontseptsiooni töödokumendi tutvustus. Dokumendi põhiseisukohtade (kontseptsiooni olemuse, eesmärgi, ühenduste riigieelarvelise rahastamise hetkeolukorra ülevaate, riikliku ühenduste rahastamise põhieesmärkide tutvustus). Marion Bobkov, Jon Ender
- 13.30 -14.00 Arutelu, küsimused ja ühiskomisjoni liikmete ettepanekud kontseptsiooni täiendamiseks. Komisjoni põhimõttelise seisukoha kujundamine dokumendi edaspidiseks menetlemiseks esitamisel Vabariigi Valitsusele.

- 1. Mittetulundusühenduste riigieelarvelise rahastamise korrastamise kontseptsiooni töödokumendi tutvustus.** (dokumendid vt kontseptsiooni eelnõu ja Lisa 1: Poliitikauuringute Keskus Praxis, Tallinna Ülikooli Kodanikeühiskonna Uurimis- ja Arenduskeskus (2008): "Kodanikuühenduste riigieelarvelise rahastamise analüüs 2006-2007. Lõppraporti I.osa: Poliitikasoovitused ning Lõppraporti II.osa: analüüsi tulemused)

Marion Bobkov, Jon Ender. Materjalidest ülevaate andmine (ettekanne lisatud).

Otsustati:

Kontseptsiooni eelnõu (tabel 1) põhjal lisatakse valitsusasutuste ja mittetulundusühenduste ühiseid vajadusi välja toovad tekstiselgitused.

Urmas Reinsalu: riigi rahastamise süsteemi muutmine on keerukas eesmärk ning pole kontseptsiooni peatülesanne. Ühenduste riigipoolse rahastamise korrastamist võib eesmärgiks seada. Riigi arengukavandamise protsessi realistlik ootus võiks olla taotlus, et arengukavas on kindlaks määratud, kuidas ühendused saaksid panustada. Rahastamisest olulisem eesmärk riigile peaks olema rahastamise tulemuste hindamisel – mida on saavutatud, mis mõju on ühenduste rahastamine kaasa toonud. Hetkel keskendutakse kulutustele, peaks aga tulemustele.

Kui riigi majanduslik seis on kehv, kerkib tõenäoliselt üles küsimus avalike teenuste delegerimise võimalustest ühendustele. Siseministerium võiks koguda info:

- 1) mida oleksid ministeriumid valmis üle andma
- 2) mida oleksid ühendused valmis pakkuma?

Teha nn avatud turg.

Mall Hellam: mis on tunnustamise ja rahastamise lahutamise? Mida tähendab strateegilise partnerlussuhte tugevdamine?

Marion Bobkov: Osapoolte suhete korrastamise alusena näeb Siseministerium vajadust eristada kahte lähenemist millele vastavalt riik kodanikuühiskonna arendamise ja ühenduste rahastamise poliitikat rakendab ning mille põhisuundadeks on:

- 1) **tunnustada mittetulundussektori rolli ühiskonna arenguks oluliste väärtuste** (aktiivne kodanikkond, kõigi isikute võrdsus ja kaasamine ühiskonna ellu, erinevuste austamine ning sotsiaalse õigluse nõue jt) **kujundajana.**

Suuna põhitingimuseks on, arendamist toetav ressurss peab olema piisav võimaldamaks kodanikuühiskonna ja sektori toimimist üldtugevdavat rahastamist. Suuna põhieesmärgiks on **institutsionaalselt võimekad mittetulundusühendused**. Tegemist on nn keskse rahastamise meetmega, mida planeerib ning mille rakendamist juhib Siseministerium ning milline on seotud kodanikuühiskonna riiklike tugistruktuuride (KÜSK, EAS, MAK võrgustik) funktsionaalsuse ja üleriigilise, regionaalse ning kohaliku tasandi ühenduste tugevdamisele suunatud riiklike rahastamisprogrammide eesmärkide elluviimisega.

Teine rahastamispoliitika suund on:

- 1) **lahutada tunnustamise küsimus rahastamisega seotud küsimusest.**

Suund puudutab ministeriumide haldusala nn valdkondlike poliitikaid, mille väljatöötamisel ja rakendamisel lähtuvad valitsusasutused avaliku sektori ja ühenduste strateegilise partnerluse arendamise ideest, mille kohaselt rahastamisotsused lähtuvad ühenduste võimekusest saavutada rahastamisega seotud eesmärke ning pakkuda kvaliteetseid teenuseid. Suund lähtub eesmärgist **avaliku sektori ja mittetulundusühenduste strateegiline partnerlus riigi valdkondlike eesmärkide planeerimisel ning saavutamisel.**

Toomas Tõnise: juhin tähelepanu, et kontseptsiooni rakendumisel väga selgeid piire taotledes võib olla ka negatiivseid mõjusid. Selge on see, et üks ühendus ei tohi kahjustada teiste huve, ent mida tähendab võrdne kohtlemine? Tuleks kirjutada paremini lahti, et mõeldud on just info kättesaadavust vms, mitte raha võrdset jagamist.

Toomas Trapido:

Panen ette nimetada kontseptsioon ümber 'Kodanikuühenduste riigieelarvelise rahastamise korrastamise kontseptsiooniks'.

Põhjendused (lisaks suulisele ettepanekule istungil, esitatud 17.11.08 alljärgnev kirjalikud põhjendused).

1. Mõisted 'kodanikuühiskond' ja 'kodanikuühendused' kirjeldavad minu meelest kõige täpsemalt soovitava kodanikuühiskonna olemust - vabad kodanikud vabas riigis koonduvad ühendusteks, mille eesmärk on ühiskonda edendada. Selles valguses sõna 'mittetulundusühendus' on hoopis vähem kirjeldav ning ka käesolevas kontseptsioonis mahuvad selle alla MTÜd, SAd ja seltsingud ning välja jäävad riigi ja KOV valitseva mõjuga MTÜd ja SAd. Lisaks on riiklikes dokumentides ja asutuste nimedes järjest läbivamalt hakatud kasutama mõistet 'kodanikuühiskond' ja selle tuletisi - Kodanikuühiskonna Sihtkapital, Kodanikualgatuse toetamise arengukava, Eesti kodanikuühiskonna arengukontseptsioon jne.

2. Mittetulunduslikkus on olemuslikus vastuolus ühenduste jätkusuutlikkuse soovi ja isegi nõudega paljudel juhtudel. Arenev sotsiaalne ettevõtlus, kus ühendused osutavad teenuseid, ei haaku ka mittetulunduslikkusega.

Marion Bobkov: kasutatav mõiste „kodanikeühendus vs mittetulundusühendus“ on kokkuleppe küsimus, oluline on mõistega kaasnev arusaam. Dokumendi selgitustes toome välja selgitavad definitsioonid.

Urmas Reinsalu: Kuidas teha muudatus HMN tegevuses? Hasartmängumaksu seadust ei saa kontseptsiooniga reguleerida. Kas algatada hasartmänguseaduse muutmise seadus?

Agu Laius: kontseptsiooni kaheksat sammu peab järgima ka HMN, sest need kehtivad kõikidele allikatele ja ressurssidele. BDA analüüsist soovitus, et HMN ei peaks end kurnama 1000 kr lepingutega.

Küsimus:

Kuidas reguleerida olukord, kus mtü-d konkureerivad Hasardi vahenditele võrdselt kov-ide ja koolidega? Kas viimastele kehtiks ka kontseptsioon?

Toomas Trapido: arvestada KIK-iga, sest keskkonnaühendused saavad valdavalt rahastatud sealt.

Otsustati:

Kontseptsiooni rakendamisel tuleks täiendavalt analüüsida KIKi, PRIA (jt analoogsete) rahastamisasutuste programmilisi vahendeid ja nende eesmärke.

Urmas Reinsalu: Kas kontseptsioon peaks olema kohustuslik ka kov-ide asutatud MTÜdele, SA-le ja riigi SA-le (nt haiglatele)?

Siim Kiisler: kui kontseptsioon valmis ja valitsuse poolt heaks kiidetud, siis seda peaksid rakendama kõik. St samad printsiibid kehtivad ka riigi osalusega mtü-dele jne. Oluline saavutada võimalikult laiad eelkokkulepped, et asjad toimiksid ja kõik osapooled järgiksid kontseptsiooni põhimõtteid.

Marion Bobkov: (täiendava selgitusega) Kontseptsiooni kasusaajate v otsese sihtgrupina määratletakse kodanikualgatuse korras üksikisikute poolt moodustatud kodanikeühendusi (kuna need iseloomustavad kodanikuühiskonda ja selle arenguid). Sihtgrupi tähenduses ei hõlma kontseptsioon mittetulundusühinguid ja sihtasutusi, mis on asutatud riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse poolt avaliku võimu funktsioonide täitmiseks või mis on nende valitseva mõju all. (Riigi 2006. a. majandusaasta aruande kohaselt kuulub valitsussektorisse 370 SA ja MTÜd). Kui kõnelda kontseptsiooni kohustuslikkusest riigi- ja KOV asutatud v olulise valitseva mõju all olevatele MTÜdele, SAle, puudutab see otseselt neid, kelle põhitegevuseks on vahendite jaotamine kodanikeühendustele projektirahastamise kaudu.

Siim Kiisler: kas on veel olulisi ning põhimõttelisi kontseptsiooniga seotud ettepanekuid v küsimusi?

Marion Bobkov: on küsimus, mis seotud kontseptsiooni põhimõtete rakendamisega ning riigipoolse järelevalvega eeldusel, et Vabariigi Valitsus annab kontseptsioonile heakskiitva hinnangu: kes ning millist rolli peaks v võiks edaspidises täitma?

Urmas Reinsalu: kui kontseptsioon rakendub ja tekivad halvad praktikad, siis kes sellega tegeleb? Kas järelevalve ja kontroll SiMi kanda? Või ombudsmani? Või ühiskomisjon? Ühiskomisjon ei peaks hakkama tootma järelevalve akte. Heaks näiteks võib pidada ajakirjandusvaldkonna eneseregulatsiooni ning moodustada midagi pressinõukogu sarnast?

Mall Hellam: kui kaugele ulatub Riigikontrolli käsi?

Ettepanek: täiendada kontseptsiooni teksti rakendamist ja järelevalvet käsitleva peatükiga

Otsustati:

Ühe nädala jooksul ootame kontseptsiooni eelnõule komisjoni liikmete täiendusettepanekuid. 24.11 edastab Marion ettepanekute analüüsi ja täiendatud dokumendi ühiskomisjonile.

Siim Kiisler,
Juhataja

Aveli Ainsalu,
Protokollija

SISEMINISTEERIUM
Estonian Ministry of the Interior

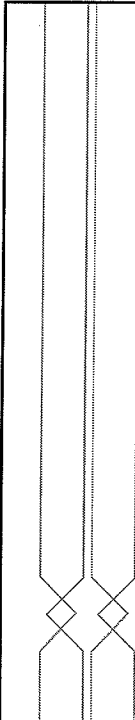
MITTETULUNDUSÜHENDUSTE RIIGIELARVELISE RAHASTAMISE KORRASTAMISE KONTSEPTSIOON

Marion Bobkov
EKAK ühiskomisjoni istung, 17.nov.2008

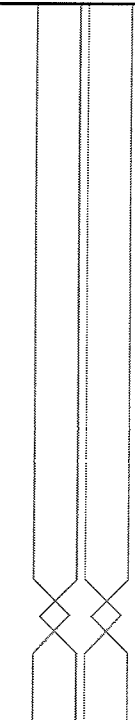
ÜHTSUS • KOOSTÖÖVALMIDUS • LAHENDUSEKESKSUS • EESMÄRGIPÄRASUS

Kontseptsioon?

-
- ◆ Analüüsi lähteülesanne (aprill)
 - ◆ Kontseptsiooni töögrupi moodustamine (mai): esindajad sise-, rahandus-, keskkonna-, sotsiaal-, kultuuri-, haridus- ja teadusministeeriumist, EASist, KÜSKist, EMSList
 - ◆ Analüüs ja poliitikasoovitused (21. mai-27.okt) Praxis, TLÜ KUAK
 - ◆ Kontseptsiooni eelnõu töövariant 14.nov

DOKUMENT, MIS...

-
- ◆ annab raamistiku ning loob eeldused ministeeriumide rahastamitava(de) ühtlustamiseks;
 - ◆ loob kokkuleppe valitsusasutuste juhitud tegutsemiseks soovitava muutuse taotlemisel (ESF programm 2009-2013 Siseministeeriumi koordineerimisel);
 - ◆ on põhimõtete kogum ministeeriumidele üldiseks juhendumiseks ja edaspidiste tegevuste ning vajalike rakendusdokumentide väljatöötamise algatamiseks ning järkjärguliseks kehtestamiseks.

KONTSEPTSIOONI EESMÄRK

- ♦ on luua mittetulundusühenduste riikliku rahastamise terviklik süsteem riigi- ja kohaliku omavalitsuse tasandil, tehes selleks ettepanekud ühenduste rahastamist sätestavate ja reguleerivatele õigusaktide muutmiseks ja täiendamiseks ning algatades rahastamise korrastamist võimaldavate arendustegevuste elluviimise

ÜHTSUS • KOOSTÖÖVALMIDUS • LAHENDUSEKESKSUS • EESMÄRGIPÄRASUS

Valitsusasutuste peamised vajadused	ühenduste peamised vajadused
Riigieelarvelise rahastamise legitiimsus	Riigieelarvelise rahastamise läbipaistvus - ühtse info olemasolu ja kättesaadavus
Läbipaistvus rahastamise protsessides	Võimekus täita organisatsiooni põhikirjalisi eesmärke
Potentsiaalsete taotlejate võrdne kohtlemine	Organisatsiooni üld- ja püsikulude (stabiilne) katmine
Ühenduste rahastamise sidumine riigi strateegiliste eesmärkide saavutamiseks	Projektide omafinantseeringu-ressursside olemasolu
Avalike ressursside kasutamise efektiivsus ja tõhusus	Rahastamise praktikate selgus ja ühtlus halduskoormuse vähendamiseks

VÄLJAKUTSED

- ♦ ministeeriumid ei ole mittetulundusühenduste rahastamist seostanud riiklike prioriteetide ning ministeeriumide ülesannete täitmisega;
- ♦ ministeeriumides ei toimu ühenduste kasuks rahastatud tegevuste tulemushindamist;
- ♦ ministeeriumid ei praktiseeri valdkondade ühisfinantseerimist, pigem vastupidi, esineb dubleerimist;
- ♦ rahastamine põhineb ministeeriumides kindlaks kujunenud tavadel, mille lähtealused (läbivad põhimõtted) on erinevad ning milline praktika ei toeta rahastamise läbipaistvuse saavutamist;
- ♦ puudub ühtne valitsustasandi reglement ühenduste rahastamiseks.
- ♦ mittetulundusühenduste rollile ühiskonnas, tegelikele vajadustele ning ühenduste võimekuse tõstmisele on teadlikult mõelnud vähesed rahastajad.

ÜHTSUS • KOOSTÖÖVALMIDUS • LAHENDUSEKESKSUS • EBSMÄRGPÄRASUS

Kolmanda sektori, sh MTÜde rollipotentsiaal ?

- ♦ avaliku võimuga sõlmitud lepingute alusel teenuste teostaja;
- ♦ poliitilistes otsustusprotsessides osaleja;
- ♦ elanike vaba aja sisustaja

Mittetulundussektorit kui ühiskondlikult arvestatavat jõudu koos sektori rolli ja potentsiaaliga ühiskonnas tervikuna ei tunnetata